

Socialdepartementet
103 33 Stockholm
Er referens S2019/04594/SF

Ett bättre premiepensionssystem

Arbetsgivarverket har anmodats att lämna skriftliga synpunkter på förslagen i betänkandet ”Ett bättre premiepensionssystem (SOU 2019:44)”.

Arbetsgivarverket begränsar sitt yttrande till att avse frågor av arbetsgivarpolitisk karaktär.

Utredningen föreslår att Sjunde AP-fonden ges utökade uppgifter. Utöver den nuvarande uppgiften att förvalta medlen i myndighetens produkter, ska myndigheten också förvalta premiepensionens fondtorg. Det inkluderar upphandling av fonder, bevaka statens rätt och föra statens talan i fråga om de fondavtal som myndigheten ingår. I samband med att Sjunde AP-fonden får utökade uppgifter ska myndigheten även byta namn till Myndigheten för premiepensionens fondförvaltning.

AP-fonderna är som statliga förvaltningsmyndigheter obligatoriska medlemmar i Arbetsgivarverket. AP-fonderna har dock medgivits undantag från att tillämpa de statliga kollektivavtalen med hänvisning till verksamhetens kompetensförsörjning. De är idag anslutna till Bankinstitutets arbetsgivarorganisation (BAO) kollektivavtal. Konstruktionen att AP-fonderna står utanför de statliga kollektivavtalen har över åren diskuterats. Utredningen anser dock att denna ordning även bör gälla Myndigheten för premiepensionens fondförvaltning. Arbetsgivarverket menar att utredaren inte framför några tungt vägande skäl för att myndigheten bör ha ett undantag. Myndigheten kommer i större utsträckning att utföra uppgifter som till sin art typiskt sett utförs av myndigheter. När myndigheten får utökade förvaltningsuppgifter minskar motivet att stå utanför de statliga kollektivavtalen. Arbetsgivarverket sluter avtal som omfattar hela den statliga sektorn i övrigt och anser att även myndigheten kan tillämpa dessa avtal.

Det finns arbetsgivarpolitiska skäl för att samla uppgifter i en och samma myndighet istället för att dela upp dessa arbetsuppgifter på fler mindre myndigheter. Arbetsgivarverket delar utredningens slutsatser att det finns stora effektivitetsvinster med att samla uppgifter av kapitalförvaltande karaktär i en myndighet i stället för att sprida uppgifterna på flera myndigheter. Inte minst vill Arbetsgivarverket peka på problemet med konkurrens om kompetens, något som också uppmärksammats i utredningen. Erfarenheter visar att statliga myndigheter har särskilt svårt att lönekonkurrera med privata arbetsgivare inom finanssektorn. Att samma kompetens dessutom skulle behöva rekryteras till fler myndigheter samtidigt skulle ytterligare försvåra kompetensförsörjningen.

Samtidigt finns det en principiell problematik med att samla arbetsuppgifterna i en myndighet. Arbetsgivarverket anser att det finns risker med att låta en myndighet både förvalta kapital inom det så kallade förvalsalternativet samtidigt som samma myndighet också ska upphandla och kontrollerar fonder som kan ses som konkurrenter till förvalet.

Utredningen argumenterar för att det i kommittédirektiven (dir. 2018:57) framgår ”att frågan om konkurrens mellan förvalet och fonder på fondtorget redan har avgjorts till förvalts fördel, såtillvida att förvalet ska framhållas som ett fullgott sparande för pensionsspararna och inte ses som en likvärdig konkurrent till fonderna på fondtorget”. Arbetsgivarverket menar dock att även om förvalsalternativet får en särställning, så kan det likväl vid upphandlande och kontrollerade av fondalternativ uppstå situationer där objektiviteten och opartiskhet kan ifrågasättas av konkurrensskäl.

Utredningen menar också att verksamheten lyder under regeringsformens regler om saklighet och opartiskhet. Arbetsgivarverket menar dock att även om lagstiftning och regelverk för hur tjänstemännen på myndigheten ska agera vid kontroll och upphandling är tydliga, så innebär förslaget en betydande risk för att opartiskheten kan komma att ifrågasättas. Att misstankar om opartiskhet och osaklighet kan uppkomma, är något som i sig kan försämra förtroendet för både myndigheten och statsförvaltningen i stort.

Arbetsgivarverket anser därför att det ytterligare bör analyseras hur organisationen kan utformas så att upphandling och kontroll av fonderna på fondtorget inom myndigheten blir så oberoende som möjligt av kapitalförvaltningen av förvalsalternativet inom samma myndighet. I detta sammanhang kan det övervägas att om kapitalförvaltningen inte bör ges en egen styrelseform.

Sammanfattningsvis anser dock Arbetsgivarverket att de arbetsgivarpolitiska fördelarna med att samla uppgifter av kapitalförvaltande karaktär i en myndighet ur ett kompetensförsörjnings- och effektivitetsperspektiv överstiger riskerna. Därför är Arbetsgivarverket positiva till förslagen i betänkandet. Arbetsgivarverket har inga övriga synpunkter på förslag i betänkandet.

Beslut i detta ärende fattas av generaldirektör Gunnar Holmgren. Vid den slutliga handläggningen deltog förhandlingschef Anna Falck, kommunikationschef Lars Andrén och chefsekonom Roger Vilhelmsson, föredragande.

Gunnar Holmgren

Roger Vilhelmsson